

TIEDLIJN

Mestreech

PRÉHISTORIE

Veurtot Mestreech oontstoont is d'r al hiel lang bewoening gewees in 't Maosdal en de heuvele drumheen. Al 250000 jaor waor spraoke vaan bewoening op de Caberg en d'n Dousberg. In de groeve Belvédère zien spore vaan bewoening gevoonde. Ouch spore vaan Neanderthalers die zoen tachtgedoezend jaor aajd zien woorte in 't Maosdal gevoonde.

Vaanaof 5300 v. C höbbe ziech boere gevestiged op de Caberg. 't Cabergerveld is daomèt ongeveer de aajdste vestegingsplaots vaan boere in Nederland. 't Markeert ouch d'n tied tot de mins geleidelek euverging vaan jeger en verzameleer dee roondtrok nao landbouwer en viehawwer. In Zuid-Limburg zien op mierdere plaotse reste vaan boerderije gevoonde. De löss is zier vröchbaar en dat gaof gooj opbringste in de landbouw.

Me bakde pöt vaan klei boe me de veurraad in bewaorde. Die pöt woorte verseerd met punte, striepe en lijne. Daorum weurde die bewoeners bandkeramiekers geneump.

De stad Mestreech heet häören oersprunk in de Romeinsen tied, mèt oonder aandere de Romeinse brögk en aandere archeologische vondste.

Wiste tot de Romeinen hun vesteging langs de Maos 'Trajectum ad Mosam' neumde? Dao is de naam Mestreech vaan aofgeleid.

In de buurt vaan 't huidege dörp Rijckholt waore vuursteinmijne. De mijn bij Rijckholt in 't Savelsbos is nog intac en kin op aofspraak weure bezoek. V'r spreke euver de periode vaan ongeveer 7500 v.Chr. tot 3000 v.Chr. vaan de steintied umtot de gereidsjappe vaan stein gemaak woorte.

Tege 3000 v.Chr. begós me broons te gebreke um gereidsjappe te make meh stein woort toch nog hiel vööl gebreuk. Zeker umtot de grondstoffe veur 't make vaan broons in euze regio neet vööl veurkaome. De bronstied eindigde roond 800 v.Chr. umtot me toen iezer ging gebreke in plaots vaan broons en stein. D'n iezertied braok aon. De prehistorie eindig in de iewe veur 't begin vaan eus jaortelling, umtot veur 't iers informatie oet gesjreve bronne besjikbaar kaom.

Einege iewe veur Christus vestegde 't volk vaan de Kelte ziech in eus streke. Zie lagte weeg aon en gebreukde bij Mestreech 'ne Maoseuvergaank. Tijdens de groete Volksverhuizing vestegde de stam vaan de Eburone ziech in 't Maosgebied en verdroonge de Kelte. Begin 2008 voonte 'n paar hobbyiste mèt 'ne metaoldetector tientalle aw munte vaan de Eburone op 'nen akker in de wiek Amby. De Romeine veroverde roond 50 v. Chr. dit ganse gebied (Gallië). In 'ne groete veldslag tösse de Eburone en de Romeine in 51 v. Chr. woorte de Eburone vernieteg.

ROMEINS MESTREECH

Aon de linkerkant vaan de Maospromenade ter huugde vaan de Eksterstraot vinste 'ne zuil mèt 'ne steine liew drop. Dit kunstwerk weurt Pons Mosae geneump. Deze zuil rappeleert aon de plek boe de aw Romeinse brögk heet gelege.

Ouch op en roontelum 't Slevrouweplein zien vööl Romeinse reste gevoonde. Deze euverblifsele weure bewaord in de museumkelder vaan Hotel Derlon en zien in euverlègk mèt 't hotèlpersoneel te beziechtege.

De Romeine kaome in eus contreie rond 50 v. Chr. en vernietegde de stam vaan de Eburone. De bevolking die hij woende woort onderworpe. In de ierste iewe vaan eus jaortelling waor hei röss en welvaart. Landbouw en viehawwerij, handel en verkier kaome tot bleuj. Nui weeg woorte aongelag. E castellum woort gebouwd um e garnizoen onder te bringe.

De mieste bewoening voont evels plaats boete 't castellum langs de weeg die ziech kruusde in de buurt vaan de Maos en Jeker en aon de weeg aon d'n aandere kant vaan de Maos boe noe Wijck ligk.

Rond 't jaor 450 begóste de Romeine ziech, onder drök vaan de Germane, trök te trekke oet de nordeleke lande. De Franke höbbe hun plaats ingenome. Mestreech is ummertow bewoend gebleve en dat is de reije tot veer eus stad de ajdste vaan eus land numme.

MIDDELEWE

De heilegdomsvaart heet häören oersprunk in de Middeliuwe. Um de 7 jaor is d'r 'n religieus en historische processie door de stad. De broedersjappe vaan de Mestreechse kèrke, de zoegenaomde dregergildes, drage boorsbeelde en relieke vaan hun patroenheilige mèt. Ouch de kosbaar noedkis vaan Sint Servaos, de stiechter vaan Mestreech, weurt mètgedrage in de processie. Ouch Duitse en Belsje groepe laope mèt, zjus wie zaankkoere, hermenieje, famfare, en veendelzweijers.

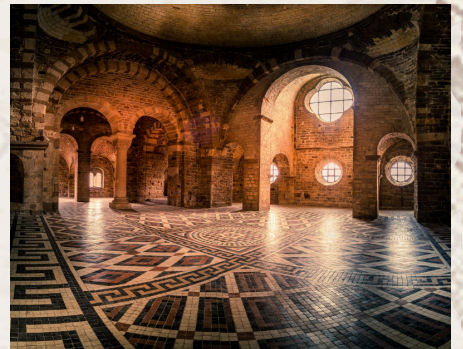
Ouch sjötterije bestoan in Mestreech sinds de Middeliuwe. Zie höbbe hunnen oersprunk in de 14e ieuw. Hun veurnaomste taak waor 't besjerme vaan de stad tijdens opreure en calamiteite, onder 't touwziend oug vaan de patroenheilige. Hun taak waor 't verdiedige vaan de stad en orde handhave onder de börgers.

Allewijl 'n uniek stök Limburgse cultuur met religieuze spore. De uniforme zien nog geliek aon de oorsprunkeleke uniforme. Sinds 1980 höbbe leie vaan de sjötterije gein militair take mie. D'r zien jaorleks sjeetwedstrijde/parades en/of 'ne Broonk, boe de lui soms e paar daog e dörpsfees viere.

Mèt de koms vaan de Romeine kaom rond 't jaor 150 ouch 't christendom nao euze regio. Oet deen tied is neet vööl bekind. Sint Servatius weurt geneump es d'n ierste bissjop dee in 't jaor 384 hei gestorve zou zien. Heer woort begraove langs de Romeinse weeg vaan Mestreech nao Tongere. Zien graaf ligk in de Sint Servaosbasiliek. Vööl verhaole en legendes euver de bissjop zien soms pas iewe nao zienen doed gesjreve en d'r is neet ummer vas te stèlle of die historisch korrek zien.

Monulfus, bisjop vaan Trajectum oftewel Mestreech, bouwde op de al bestaonde kèrk vaan Servatius 'n nui gedachteniskèrk op zien graaf. Deze Sint-Servaoskèrk is al iewelaank 'n belaankrieke bedevaartkèrk. Ouch is 't 'n topmónnumint vaan romaanse en gotische bouwkuns in Noordwest-Europa en ein vaan de ajdste kèrke vaan Nederland.

Rond 1170 sjreef Hendrik van Veldeke de Sint Servaoslegende. Heer besjreef dao-in Mestreech mèt de nudege aondach veur de umliggende natuur en häör rol es handelsplaats in deen tied. Heer woort heimèt d'n ierste volkssrijver dee veer bij naam kinne. Zien werk weurt besjouwt es 't begin vaan de Nederlandse en de Duitse literatuur.

VREUGMODERNEN TIED

Wiste tot Mestreech 'n ondergronds netwerk vaan geng en tunnele onder de stad heet loupe? Deze kazematte stamme oet de 16e ieuw. Deze woorte ten tije vaan belegeringe vaan de stad door seldaote gebruik um de vijand ondergronds te verrasse.

Charles de Batz de Castelmoré, ouch wel bekind es d'Artagnan, sneuvelde hei in 1673 tijdens 't Belègk vaan Mestreech. In de naoventrint vaan de plaots boe heer is gesneuveld, bij de Tongerse Poort, steit sinds 1977 e standbeeld um häöm te iere. Heer woort wereldbereump door sjrijver Alexandre Dumas dee sjreef euver de avonture vaan d'Artagnan en de aandere musketeers.

De ENCI-groeve is 'n kalksteine groeve in en op de Sint Pietersberg in Mestreech. In 1926 begoos me hei mèt daagbouw vaan kalkstein aon de oppervlakte. Veer neume dee kalkstein mergel. Al iewe haolde me ondergronds de mergel al oet de groeves um hoezer en kèrke in de omgeving vaan Mestreech te bouwe. Daodoor oontstoont e gans groet gengestèl door de leeg oetgebroke gèng in de berg. De mergel in de berg is gevörmp aon 't ind vaan 't Kriet-tiedperk. De berg is ouch bekind umtot d'r vööl fossiele zien gevonde.

Ind 18e ieuw woorte mierdere belaankrieke paleontologische vondste gedoon in de Sint Pietersberg, zoe wie de Mosasaurus. Naoderhand zien nog mie kneuk en kake vaan allerlei fossiele gevonde 't Exemplaar hei rechts op de foto is helaas neet te beziechtege in Mestreech umtot 't in 1794 door Franse tróppe nao Parijs is gebrach es oorlogsbuut.

E sjoen aander exemplaar oet de Krietskalksteintied is te zien in 't Natuurhistorisch museum heij in Mestreech. Bèr wie 't fossiel leefdevol weurt geneump is zoe groet en zwoer mèt z'n 6000 kilo tot heer neet gans in 't museum pas en daorum zien eige glaze hoes in de museumtuin heet gekrege.

MODERNEN TIED

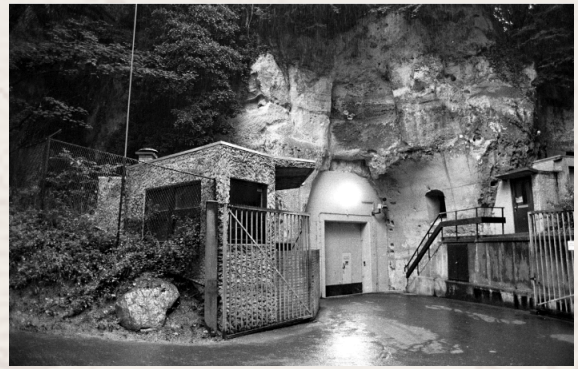
Vastelaovend (carnaval) in Mestreech begós woersijnelek al in de vreuge middeliewe. Mer in 1839 woort 't veur 't iers georganiseerd gevierd door rieke lui oet de stad, dankzij de opriechting vaan Sociëteit Momus. Vastelaovend weurt gevierd in de periood vaan 40 daog veur Paose. In Mestreech weurt 'ne Prins oetgerope. D'r is 'n sleuteleuverdrach in 't Stadhoes, 't insjete op 't Vriethof met 't Momus-kanon en 't oplaote vaan 't Mooswief. Tijdens de boonte störm passeert e gans scala aon creatieve, zelfgemaakte kostuums de straote vaan 't centrum. Begeleid door vals en good speulende Zate Hermeniekes. Alderhand kare en 3 daog laank hiel vööl sjele wawwel, boete en in de kaffees. Op Asselegoonsdag is alles veurbij en begint de vastetied, soms met 'n assekruiske.

In d'n tied vaan de Kawwen Oorlog bevoont ziech in 'ne zwoerbeveiligde bunker in de Cannerberg 't ondergronds hoofketeer vaan de NAVO.

Vaan dao-oet woorte alle lochverdeidegings en offensieve militaire operaties veur de noordelijke helf vaan West-Duitsland gecoördineerd. Allewijl is 't op ope daog touwgaankelek veur publiek.

Op 9 en 10 december 1991 waor Mestreech hiel eve 't centrum vaan Europa toen hei 't Verdraag vaan Mestreech woort geteikend wat de opriechting vaan de Europese Unie beteikende. D'n inhaajd vaan de Limburgse portmenee veranderde. Munte wie de francs, marke en göldes hōbbe in 2002 plaotsgemaak veur euro's.

't Ierste eurobiljet in Nederland woort op nuijaorsnacht 2002 gepind in Mestreech. Tot Mestreech ziech de geboortestad vaan de EU en de euro kin neume, is gunstig veur 't toerisme. Ouch geneet de provinciehoofstad 'n internationaole oetstraaling boedoor onder aandere DSM häör hoofkentoer nao Mestreech verplaotse.

Um de 5 jaor is d'r sinds 1977 'ne Reuzenoptocht in Mestreech.

Mestreech heet zelf Reus Gigantius. In de Reuzenoptocht loupe vāöl regionale en internationale reuze, meziekcorpse, figurante en vlagge mèt. De figurante beelde 't middeliewse leve oet vaan de börgers en de notabele. D'n daag vaan te veure is d'r 'ne Reuzeoptocht veur de kinder vaan Mestreech en die loupe mèt hun zelf gemaakde reuze in hunnen optocht door de stad.

Neet allein Limburgers woene gere hei in de regio, mer vendaog d'n daag hōbbe veer ouch vāöl nui Limburgers die hei koume woene en is 't 'n sjoene multiculturele mix vaan inwoeners gewore. Limburg waor tot 1930 de miest appetietelege provincie vaan Nederland. In 1859 woende vaan alle in Nederland woenende boetelenders de mieste in Limburg.

Tijdens d'n Ierste Wereldoorlog (1914-1918) vlōchde in korte tied mer leefs 15000 Belzje nao Limburg. 'nen Andere bekinde gróp woort gevōrmp door umtrint 1.700 Molukkers die in de jaore 50 vaanwege de oonaofhenkelekheid vaan Indonesië nao Limburg trokke. Mèt naome tōsse 1900 en 1930 kaome vāöl manslui oet Duitsland, Belsj, Pole en Joegoslavië um in de mijne te goon wërke. Destieds kaom e kwaart vaan de mijnwèrkers oet 't boeteland.

Nao d'n oorlog voogde ziech hei ouch Italiaonse, Oosteriekse, Griekse en Spaonse arbeiders aon touw. Ouch vāöl Poolse men die door 't oontstoon vaan 't Oosblok neet mie trōk nao hoes kōste of wouwe bleve hei. In de jaore die volgde zien Tōrkse en Marokkaonse arbeidsmigrante hei koume woene.

't Multiculturele straotbeeld vaan vendaog d'n daag weurt aongevuld door expats en studente vaan euver de ganse wereld. Mesjiens biste zelf 'ne nuie Limburger. Vaan harte welkom in deze sjoen stad!

THOMPSONS